
261

L'escola rural CRA El Trescaire

Ana Isabel Duran Polo
al006022@alumail.uji.es

Anna Flors Badenes
al188889@alumail.uji.es

Vanessa Altaba Tena
al188861@alumail.uji.es

Felix Ramon Serra Fortea
al006022@alumail.uji.es

Sergio Ponz Domingo
al202168@alumail.uji.es

I. Resum

262

Ens ha semblat oportú ampliar el concepte d'educació al món rural. En aquest sentit, hem recollit unes pautes que vénen en un llibre editat pel MRP el títol del qual és del tot significatiu:

Treballar a l'escola rural

¿Treballar a l'escola rural?

¡Treballar a l'escola rural!

Si pensem que possiblement aquest siga el nostre primer destí com a mestres el títol podria ser:

Treballar a l'escola rural(m'ha tocat una escola rural)

¿Treballar a l'escola rural?(iufh no tinc ni idea que es fa aquí!)

¡Treballar a l'escola rural! (ja estic treballant en una escola rural, jés genial!)

En aquest llibre figuren algunes de les funcions i objectius fonamentals de l'educació al món rural, nosaltres mitjançant el nostre treball d'investigació en volgut fer una primera aproximació a aquest món tan proper i necessari per la futura tasca com docents.

Paraules clau: Escola Rural; CRA; Educació; Atenció a la diversitat; Desenvolupament rural; Integració en el medi.

Figura 1. WEB CRA El Trescaire

II. Introducció

El projecte d'investigació és l'estudi d'un CRA (Col·legi Rural Agrupat). Contempla principalment les diferències d'aquest respecte d'un centre ordinari. Ens ha interessat aquest projecte, perquè creem que és molt important que "l'espírit de poble" no desaparega i també que no es morin els pobles menuts. L'escola és un referent molt influent per que açò no ocorrisca. Què fariem sense xiquets/es?. Aquestes zones que tractem es despoblaven, però gràcies a la millora de les comunicacions i la immigració s'ha aconseguit que es mantinga l'alumnat i per tant el

poble. Com a exemple significatiu del que pot arribar a ser la mort d'un poble, és el llibre de Julio Llamazares "La lluvia amarilla", que té com a idees centrals l'extinció d'un poble Ainielle, la resistència de l'ésser humà a desaparèixer, i sobre tot la duresa del món rural i el seu abandó.

III. Resultats

El CRA treballat és el TRESCAIRE. Situat a la província de Castelló, concretament a la comarca de la Plana Alta, aquesta formada per disset municipis que alberguen una població propera als 260.000 habitants, constitueix la comarca amb major creixement demogràfic a l'última dècada. Les localitats que componen el CRA TRESCAIRE hi formen part.

Aquestes són La Pobla Tornesa, Benlloch, Vilanova d'Alcolea i La Torre d'Endomenech. Referent a la seua activitat econòmica, estàn presents majoritàriament l'agricultura de secà i la ramaderia, malgrat que van introduint-se els sectors servicis i ceràmic. És important ressenyar que segons l'INE a data 1/01/2011 el nombre d'habitants d'aquestes poblacions va des de 265 habitants a la Torre d'Endomenech fins al més nombrós de 1.211 a Benlloch. Perquè són importants aquestes dades?, doncs perquè es tracta de pobles menuts i per aquests perdre l'escola pot suposar a la curta o a la llarga, deixar de ser un poble. Pot ser perfectament la mort anunciada de molts pobles i açò no es pot permetre.

A tot açò, què és un CRA?. És un centre on s'aglutinen "unitats escolars", ubicades a diverses localitats i que formen part del territori d'aquest. Pot haver-ne una localitat més gran i controlar la gestió, o repartir-se entre tots els aularis. S'imparteixen els cicles d'Educació Infantil i Primària. La seua estructura organitzativa és completa, cal destacar la figura del professorat itinerant, que es desplaça per tots els pobles. Dins de cada aula s'integren diferents cursos i també pot ocórrer que sols hi haja una, en aquest cas s'anomenaria "centre unitari". El materia pedagògic, tot o part es compartit pels diferents aularis.

Existeixen CRA's per tot el territori nacional. Com apunt ressenyar que l'equivalent a Catalunya s'anomena ZER (Zona Escolar Rural). Tornant al centre estudiat, el CRA TRESCAIRE, les seues unitats escolars, són: La Balaguera, Verge de Loreto, Extramurs i Col·legi Públic Torre d'Endomenech. Els nivells educatius són Infantil i Primària, i respecte als cicles varien a cada unitat escolar. Com qualsevol centre es regeix per la normativa corresponent, sempre atenent a l'ordre jeràrquic establert per llei.

Per suposat les noves tecnologies estàn presents al món educatiu i aquest CRA, disposa d'una pàgina web a l'abast de tothom, prou completa i actualitzada en quant a informació. Al model educatiu que

segueix el centre està molt present el context i el patrimoni de la zona, amb el qual es treballa, tant el professorat al compartir projectes como la gent del poble al implicar-se i el propi alumnat treballant en equip.

El CRA TRESCAIRE, ha guanyat varios premis en quant al seus "projectes especials" i alguns d'aquests es posen al la venda. Reconeguda tasca a alguna resenya periodística. Alguns exemples són el "Projecte al voltant de la farina", on es pot observar la participació activa de tots els membres de la comunitat aportant cadascú les seues destresses i coneixements.

Estratègies metodològiques. Pla anual de centre. Coordinació del professorat

La Programació General Anual (anomenada també Pla anual de centre –PAC-) es troba en responsabilitats de planificació que li corresponen al centre, però amb la perspectiva d'un curs escolar. La peculiaritat del CRA, és que només hi ha un per a tots els centres.

Aquest té la funció de garantir l'actuació coordinada de les estructures organitzatives i dels equips docents, propiciar la participació, la col·laboració de tots els sectors de la comunitat educativa i definir la distribució responsable de les tasques i activitats per a aconseguir els objectius establerts a l'àmbit de centre.

En un nivell operatiu, la PGA (o PAC) és l'instrument del que es serviran per posar en marxa els mecanismes que fan possible l'organització i funcionament dels centres educatius en la perspectiva actual. Els objectius del Pla Anual del Centre i dels Plans de Treball que s'adopten, tenir com a base, les conclusions i propostes recollides en la Memòria Anual del curso anterior. Els centres fixen uns indicadors d'avaluació que els permet realitzar un seguiment i una posterior avaluació del nivell de consecució dels objectius proposats i dels resultats aconseguits. La planificació de cada òrgan, estructura organitzativa i pla d'actuació han de fer explícits les tasques per la consecució de dits objectius generals. La definició dels objectius generals per part del centre implica un alt grau de consens.

La proposta de millora es recull a la Memòria Anual, que es realitza al final de curs i és el document d'organització del centre, l'estadística de principi de curs, i la situació d'instal·lacions i de l'equipament. Aquest document serà el referent per a la seva formulació. Per a poder-la realitzar l'Equip Directiu tindrà en conter les següents premisses:

- Recollida de totes les propostes de millora incloses en la Memòria Anual del Centre.
- Ordenació i classificació per àmbits (gestió, organització, funcionament, curriculars, relacionals...) i definició dels responsables de dur-les a terme.

- Elaboració dels criteris per a la jerarquitització de les propostes de millora.
- Selecció de les propostes de millora conforme als criteris acordats pel Centre.
- Reconversió en objectius generals del Centre, objectius específics de cada òrgan o estructura organitzativa, objectius específics dels diferents plans d'actuació.

Reunions de claustre

Tots els dimecres i dijous es fan reunions de claustre un dia a la Pobla de Tornesa i un altre a Benlloch. En finalitzar el curs es reuneixen tot l'equip i cada professor presenta les propostes de millora, analitzen les mancances i necessitats i així reflectir-ho a la Memòria que es sobre el 30 de juny de cara a la inspecció. Per a la realització del PGA es tracten temes com: Projecte Educatiu del Centre o modificacions, Modificacions del Projecte curricular d'etapa si cal, Pla d'atenció a la diversitat, etc.

Realització dels horaris

Cada professor/a atenent les seves necessitats fa la seva proposta d'horari, encara que qui dóna el vist i plau és l'equip directiu i a més hi ha d'atendre l'horari dels itinerants. Una vegada realitzat l'horari de cada centre serà el director o directora, en aquest cas el director Vicent Roger, qui comunicarà a la Direcció Territorial d'Educació l'horari general i el lectiu aprovats pel consell escolar per al curs següent. La Inspecció Educativa comprovarà si els horaris s'adeqüen al que estableixen les disposicions vigents, si respecten els criteris establerts en la normativa vigent i emetrà el dictamen corresponent. A la vista del dictamen de la Inspecció, la direcció territorial els autoritzarà o bé els remetrà al centre per a la seua revisió.

L'horari general del centre haurà de respondre a les necessitats del seu alumnat, a les condicions de l'entorn i als condicionants que ambdós situacions produeixen diàriament. Com tot ha d'anar reflectit al PGA aquest serà un esquema del que han d'elaborar:

- Coordinació: La direcció del centre establirà un calendari d'actuació per a l'elaboració del PAC perquè el Consell Escolar, el Claustre de Professorat i els diferents equips docents puguin elaborar les seves propostes
- Elaboració: El PAC serà elaborat per l'equip directiu, amb les propostes formulades pel Consell Escolar, pel claustre de Professors/es i els òrgans de coordinació docent.
- Informe: La PAC serà aprovada pel Claustre de professors/es i el Consell Escolar.

- Avaluació: Interna: El Claustre i el Consell Escolar de professors/es tenen l'atribució d'avaluar la seva aplicació i l'externa: Inspecció d'Educació.
- Una vegada realitzat ho presentaran a la Direcció Territorial d'Educació abans del 15 d'octubre.

Materials didàctics

Gràcies a tots els premis guanyats amb els projectes de treball que realitza aquest CRA disposen de molt material escolar, però amb un desavantatge molt gran, doncs no disposen de lloc per a tindre'l. Per exemple a Vilanova d'Alcolea observarem una quantitat considerable d'ordinadors a una aula però arraconats, doncs al estar en barracons no hi ha lloc on poder-los ubicar. I també poguérem observar que a la pissarra digital no li fan molt d'ús, pot ser per falta de formació o per falta de lloc a les aules.

Una mitja dels recursos disponibles són aquests:

- 2 ordinadors per aula
- Pissarres digitals
- Ferramentes per a l'hort
- Llibres
- Mapes
- ...

Model educatiu. Treballar per projectes

Com es treballa per projectes?

- Elecció del tema d'estudi
- Formulació de preguntes
- Recerca d'informació (Planificació de mitjans i materials)
- Organització del treball
- Projecte
- Avaluació

Història del Treball per projectes al CRA Trescaire

Des del 1999 el CRA Trescaire ha treballat per Projectes, TOTS amb el mateix projecte, al finalitzar el curs reunien tota la informació replegada de les quatre escoles i elaboraven els llibres abans mencionats. Hui en dia açò no pot ser possible per diferents raons, per ser un equip més gran, i perquè al haver canvis de mestres es més difícil dur una coordinació. Per exemple a Vilanova d'Alcolea sí treballa tot el centre per projecte, tots els cicles pel mateix, "La Poesia". Mentre que a La Pobla de Tornesa sols els d'Infantil treballaven per projectes, "El Sistema Solar", i a la Torre d'en Domènech treballaven durant tot l'any el projecte de "Cuina", encara que tots quatre centres treballen el projecte de l'hort.

Com a curiositat a La Pobla de Tornesa trobarem que feien tallers d'intercicles, són grups formats per nens i nenes de diferents nivells:

- Taller de contes
- Taller d'Experiments científics
- Taller de cuina

Quin és el futur que li agradaria ala director del CRA? Poder treballar TOTS pel mateix projecte.

Subjectes de l'Organització

A més a més que els quatre aularis que formen el Cra estan vinculats els propis Ajuntaments de cada població, el sindicat STEPV, el SPE, i els AMPA una per cada aulari.

Cada integrant de la direcció del CRA te el càrrec de director del seu centre. Com cas curiós de la investigació trobarem que la professora de l'aulari de Torre d'En Domenech (aulari únic), forma part dels representats dels professors, però no ostenta el càrrec de directora del seu aulari encara que si fa eixes funcions.

La inspecció es realitza una vegada a l'any i després es fa una memòria per a recopilar les deficiències que s'han trobat per a solventar-les al transcurs de l'any vinent.

Director
Vicent Rocher Leche – col·legi Extramurs
Cap d'estudis
Irma Povedano Salvador – col·legi La Balaguera
Secretària
Sonia Escuriola Badenes - col·legi Verge del Loreto
Representants dels professors
Sofia Marzà
Diego Noel
Juan José Forés
Carmen Badenes
Gema Torres - col·legi Public Torre d'En Domenech
Neus Casanova
Adela Celma
Representants dels pares i mares d'alumnes
Fabiola Bort
Cristina Puig
Noelia Edo
Inmaculada Esfors
Susana Mallen
Ana M ^a Bort
Carmina Albado
Representants dels Ajuntaments
Montserrat Gil
Ana Belen Edo
Victòria Valls
M ^a del Mar Cugat
Representants dels alumnes
No hi ha

Figura 2. Organigrama CRA Trescaire

Les tasques de gestió de cada representant son les estipulades en la llei d'educació.

Criteris per a l'agrupament d'alumnat i la seua distribució a les aules

Els criteris d'agrupament d'alumnat i la seua distribució a les aules dels aularis del CRA El Trescaire es fa per edat ja que es la forma mes natural.

Col·legi Extramurs de Vilanova d'Alcolea: els cursos de primer i segon d'Infantil estan establerts a la mateixa aula. Els cursos de tercer d'Infantil i primer de Primària comparteixen la mateixa aula. Segon, Tercer, i Quart, comparteixen la mateixa aula. Finalment cinquè i Sisè estan també a la mateixa aula.

Col·legi Públic de la Torre D'en Domènech: aquest es l'aulari únic, únic en tots els aspectes, ja que tots els alumnes estan a la mateixa aula. Encara que cadascú rebre la seua educació en relació al cicle al que pertanyé. L'atípic en aquest aulari si es pot dir així es que quan es dona una assignatura, la unitat didàctica que correspon eixe dia, la mestra explica la part general a tot el grup i després individualment per cicles, les parts corresponent a cada curs i cicle.

Col·legi La Balaguera de La Pobla de Tornesa: en aquest aulari no mes els alumnes de primer cicle de primària comparteixen la mateixa aula.

Col·legi Verge del Loreto de Benlloch: en l'aulari de Benlloch els cursos de tercer i quart de primària comparteixen aula, i cinquè i sisè de primària també comparteixen aula.

Orientació

En la nostra investigació vam trobar que els contactes amb els Instituts, per a que els seus alumnes sàpiguen el que es trobaran quan acaben la primària, és una feina més complicada del que sembla, ja que no tots els aularis del CRA pertanyen al mateix Institut. El col·legi de Vilanova d'Alcolea pertany al Institut de Cabanes i el de Benlloch al Institut de Vall d'Alba. La gran problemàtica d'aquesta situació és que hi ha que fer dues reunions amb els coordinadors de cicle de ambos Instituts, però en el cas de l'Institut de Cabanes, el director del CRA el Trescaire te que adaptar-se a l'horari de reunions que li marquen al Institut. I al cas de l'Institut de Vall d'Alba, és més curiós encara, ja que tot el pla de transició es fa online, la qual cosa indica que no hi ha cap coordinació amb aquest institut.

Professors Itinerants

Esta figura de mestre, no més es troba en aquest tipus de centres. El mestre itinerant es molt importat, ja que és un mestre especialista y

s'encarrega de assignatures com: Angles, Educació Física, Religió, Música, Pedagogia i Reforç. Però els problemes dels mestres itinerant son que els propietaris d'aquestes places no son definitives i la qual cosa fa que no s'involucren ja que entenem que no es poden involucrar totalment en tres o quatre centres. En alguns casos el professor itinerant no es reuneix amb cap dels claustres. En altres s'entrecreuen les itineràncies. Per motius econòmics s'opta per fer el mínim de desplaçaments possibles o si es fan més es a costa del pressupost de l'escola. No està normalitzat el procés a seguir en cas d'accident. En molt casos s'utilitza a l'itinerant com a substitut del tutor, en cas de baixa amb les mancances que això comporten. Els recorreguts d'itinerància, s'haurien de tenir en compte les característiques de cada zona, i que foren el més racionals possibles.

La primera reivindicació respecte aquesta tipologia de mestres és que aquestes places isquen en concurs de trasllats perquè es puguen ocupar per propietaris definitius, encara que mai siguen forçoses. Es vol una estabilitat dels professors per assegurar la continuïtat en els projectes, que formen part dels claustres per assegurar la seua implicació total en les activitats del centre.

Avaluació

Al principi de donar un tema no fan una avaluació de coneixements previs i més tard quan s'ha donat la unitat didàctica, fan una avaluació dels coneixements apresos però de una manera pràctica: exposicions, treballs d'investigació, treballs pràctics. El tema dels exàmens es diferent a cada aulari. Per exemple, en la Balaguera (La Pobla Tornesa) i Verge del Loreto (Benlloch) si que fan exàmens a l'alumnat, però en Extramurs (Vilanova d'Alcolea) no es fan, i al col·legi públic de la Torre d'En Domenech l'única assignatura que fan examen és en coneixement del medi perquè es més teòrica que les demes. L'única mestra itinerant que fa exàmens es la d'angles.

En la nostra investigació vam tindre la sort de treballar i veure en l'escola unitària com els xiquets més xicotets aprenen d'una manera veloç respecte als que van a una escola ordinària. Els ajuda molt estar rodejats d'alumnes més majors i que estan estudiant conceptes més complexos que ells, això fa que el seu aprenentatge siga més significatiu. A la vegada que es dona un aprenentatge cooperatiu i tutories entre iguals, ja que entre ells s'ajuden molt i tot això repercuteix a la seua construcció de l'aprenentatge i el desenvolupament de la seua autonomia. Ens va cridar l'atenció una xiqueta que estava fent els deures de 4t quant per la seua edat li corresponia 1r, una cosa realment sorprenent.

Condicions materials

Les aules de l'escola de Vilanova son aules prefabricades, ja que l'antiga escola te perill de derrocar el sostre. El nou col·legi no se sap quan es farà. L'ajuntament ha cedit un solar a la Conselleria d'Educació

per a la construcció del nou col·legi, però la Conselleria no a fixat una data de començament i acabament de l'obra. Els aularis estan amb una bona climatització, però el que hem pogut comprovar que a l'hivern en els corredors fa fred i a finals de la primavera deu fer molta calor.

Un dels problemes més greus que tenen es que el pati no està adaptat per a l'alumnat. Aquest espai es un àrea recreativa que pertany al municipi, al voltant del que s'utilitza com a pati hi ha un mur fet de pedra que pot resultar molt perillós par a l'alumnat. En aquest espai es on s'imparteix l'assignatura d'educació física. El problema del mur els docents l'han traslladat a l'ajuntament per buscar possibles solucions. El que succeeix es que com aquestes infraestructures son provisional l'ajuntament no vol llevar el mur.

L'escola Pública de la Torre d'En Domènec, es unitària. Tots els xiquets estan en el mateix aula i soles hi ha una mestra per impartir classe a l'alumnat dels diferents cicles. El col·legi de la pobla en els últims anys ha augmentat el nombre d'alumnes matriculats. Degut a la bona comunicació de carreteres que hi ha del municipi a la ciutat de Castelló i pels preu de la vivenda (que son mes econòmic que Castelló). Per això ara el col·legi te ja quasi tots els alumnes de diferents cursos en aules separades. Aquest augment d'alumnes fa que l'escola tingui que ampliar les seues instal·lacions. Degut a que la conselleria d'Educació no ha posat solució al problema que hi ha. Ha sigut l'ajuntament qui ha facilitat els diner per a que les obres es feren en la màxima brevetat possible. Les instal·lacions del centre fora de l'horari escolar son utilitzades per l'AMPA per fer diferents activitats com puguen ser, classes d'angles, escola de pares, etc. No hi ha altres entitats que fagen un us reiterat de les instal·lacions.

En el Reglament de Regim Intern està regulat l'ús de les instal·lacions a diferents entitats, reflectís el següent: a partir de les cinc de la vesprada (el dimecres a partir de les tres) l'AMPA podrà organitzar activitats extraescolars per als alumnes, pares-mares, que voluntàriament hi vulguen participar. També es podran realitzar les activitats que l'ajuntament organitze. Segons els acords presos en la sessió del Consell escolar del 13 de gener de 2000, es cedirà l'ús del Centre sempre que:

-No hi haja ànim lucratiu per part de l'entitat peticionària.

-Siga en benefici de la comunitat escolar o dels veïns del poble.

Els criteris de confecció i distribució de temps i tasques que donen lloc als horaris que regeixen la vida del centre. L'horari lectiu del centre es de 9:30 a 13 i de 15:00 a 17:00 de dilluns a divendres exceptuant els dimecres que sols hi ha horari lectiu de 9:30 a 13:00 h. Es seguis aquest criteri per a que el mestres tinguen disposició de reunir-se els dimecres per la vesprada, sent que es troben en municipis diferents. L'horari del mestres en els centres escolars es de 9 a 13 i de 15 a 17h.

Criteris per confeccionar horaris:

- No hi ha hores “lliures”. Es fan recolzaments o Plans específics.
- El director, cap d'estudis i secretaria, poden destinar les hores que marca la llei, setmanals, al seu càrrec.
- La coordinadora d'aulari: fins un màxim de 2 h.
- La coordinadora de Cicle: fins un màxim de 2 h.

Us comú de material didàctic

Es coordinen els especialistes, tutors i reforços a l'hora de fer-ne ús del material del què el C.R.A. disposa. Segons les necessitats, qualsevol aulari podrà fer ús del material didàctic encara que estiga inventariat en un altre, tot i sempre seguint els criteris de coherència de guardar el torn, de necessitats i de compensació. Després, el material es retornarà a l'aulari d'origen.

IV. Discussió i conclusions

Presentats els resultats de la investigació, anem a comentar aquells aspectes més significatius que ens han permès conèixer les peculiaritats dels CRA i valorarem les impressions que ens han produït tant les visites, como el anàlisi dels distints documents.

“Un poble sense escola és un poble mort”, és inqüestionable el benefici que aporta la continuïtat dels centres educatius als pobles. Són un recurs essencial a l'hora de mantenir la població del medi rural o inclús existeix la possibilitat d'atraure noves famílies, sense una escola, açò seria improbable per no dir impossible.

La presència de l'escola en el mateix lloc de residència de l'alumnat permet un contacte directe amb les famílies i el professorat, a més de la participació en activitats o eixides escolares. Degut al seu caràcter permet la participació de la comunitat en la vida escolar, integrant els distints coneixements dels habitants del municipi. reforçant la cultura local i contribuint a crear vida en el poble. Els coneixements no sols venen donats pels llibres de text, els nens i les nenes del col·legi de la Torre aprengueren com realitzar un hort i tot el relacionat amb la plantació, creixement o recol·lecció de les plantes, gràcies a veïns de la localitat, que participaren i ajudaren a elaborar-lo. Es podria dir que és el més semblant al model de Comunitats d'Aprenentatge.

Els mestres i les mestres dels col·legis rurals agrupats poden impartir una ensenyança personalitzada i una adequada atenció a la diversitat, degut principalment al baix nombre d'alumnes. Sense cap dubte, per als

professionals de l'educació açò és un somni inassolible, una proximitat amb l'alumnat que permet una comunicació més fluida i un major coneixement de las necessitats educatives i personals de cada xiquet i xiqueta. Major flexibilitat i llibertat a l'hora de distribuir el temps de classe o les tasques a realitzar, buscant la motivació i interessos de l'alumnat. Si ajuntem les possibilitats que ofereixen aquestes escoles amb un professorat preparat i amb ganes de dedicar temps a nous projectes educatius, obtenim el ideal d'ensenyança pel que moltes famílies estan dispostes a pagar fortunes, per a que els seus fills i filles obtinguen aqueixa educació excepcional. En ningun moment assenyalem que el professorat del CRA Trescaire no demostre preocupació o interès per l'alumnat, tot el contrari, es evident la gran tasca que realitzen. La nostra afirmació es dirigeix al "somni inassolible" que comentem al primer punt d'aquest mateix apartat. Aquests centres es diferencien dels centres urbans, normalment massificats, en que l'educació no sols es centra en l'assoliment de coneixements, es centra en les persones.

Existeix la possibilitat real de desenvolupar plenament la personalitat de l'educand, formar en el respecte de drets i llibertats, la preparació per a participar activament en la vida social i cultural, així com formar per a la pau, cooperació i solidaritat. Tot el que acabem de nombrar són finalitats de l'educació espanyola que deurien proporcionar-se en tots els centres educatius, la gran diferència és que aquestes institucions disposen de majors ocasions per a poder desenvolupar aquestes habilitats.

Un dels inconvenients més importants que considerem en aquestes escoles és la inestabilitat del professorat (no sols del professorat sinó de tota la institució en si mateixa, hui per hui el que fa a la de la Torre no està clara la seva continuïtat). Això dificulta la consolidació dels equips de treball, amb el consegüent perjudici en l'elaboració de projectes educatius. Aquesta inestabilitat del professorat es deu a que la majoria són mestres amb l'oposició recentment aprovada, que consideren la seva estància en aquests centres com un pas previ a aconseguir el destí definitiu, normalment en ciutats més grans. Això ens porta a un altre problema igual d'important que és l'escassa formació i experiència inicial sobre com treballar en una escola rural. (et aquí una de les causes per la que ens pareix que la importància del treball plantejat és màxim, de fet hem afegit un annex sobre el tema de la preparació i a més a més hem realitzat una unitat didàctica a desenvolupar en una escola unitària).

L'existència de diferents nivells a dintre d'una mateixa aula també dificulta la tasca diària, el que produeix un augment d'hores de treball a l'hora de realitzar la programació per a distints nivells. És evident que el CRA Trescaire presenta una organització, estructura i funcionament «diferents» a els que podem trobar-nos en altres contextos educatius. És molt important que els mestres i les mestres dissenyen diferents tipus d'estratègies que responguen a les necessitats que en cada moment

demanden els alumnes i les alumnes. Tanmateix esta inexperiència no ajuda a l'hora de dissenyar els plans educatius, i és probable que es tradueixen en presses d'acabar els continguts de la programació. La ràtio d'alumnes d'aquests centres també permet un millor ús i gaudiment dels espais. Hem comprovat que las aules d'infantil amb 11 o 12 alumnes gaudeixen de racons diferenciats d'aprenentatge el que contribueix al desenvolupament de l'autonomia infantil ja que a l'existir diferents possibilitats podran elegir la que més s'adeqüe als seus interessos i desitjos. Els racons no són sols un tipus d'organització espacial, amb ells s'aconsegueix atendre a la diversitat del grup classe, trencar la dicotomia joc/treball, despertar la curiositat, aprendre a respectar normes o adquirir hàbits de normes o higiene. A Primària també tenen la possibilitat d'un bon ús de l'espai, en funció de l'assignatura, tenint la possibilitat de desenvolupar diferents agrupaments a elecció del professorat i segons les necessitats de cada activitat. L'aulari de l'escola de Vilanova són aules prefabricades ja que l'antiga escola té perill de esllavissament. El nou col·legi no es sap quan es farà, l'Ajuntament ha cedit terrenys a la Conselleria d'Educació però encara no han fixat una data de construcció. (Es dona la paradoxa que justament davant dels barracons es troba un edifici a mig construir, paralitzat per la mala gestió que haguera sigut ideal per a noves instal·lacions i a menys d'1 kilòmetre en línia recta està el nefast Aeroport del que ja no caben més afegiments). El risc que existeix amb la situació econòmica actual és que es retarde indefinidament la seva construcció. En època de bonança econòmica l'existència de barracons ha sigut un dels grans problemes de la Comunitat Valenciana, existint col·legis amb barracons durant més de 30 anys, com és el cas del municipi de Catarroja. Ara, amb l'excusa d'una crisi econòmica, açò pot suposar la paralització total de la construcció del nou centre, obligant a l'alumnat a estudiar en un entorn no adequat per a la seva formació. En la Pobla Tornesa ens hem trobat una situació similar en quant la manca de recursos davant l'augment d'alumnes, encara que afortunadament l'Ajuntament de la localitat s'ha fet responsable facilitant la construcció de noves dependències. Hauríem de destacar l'esforç que suposa per als municipis en aquests moments fer-se càrrec de partides que no són de la seva competència, amb el conseqüent "perjudici" que açò implica a altres serveis de la localitat. L'aposta per la millora del centre escolar és tota una declaració d'intencions per part del consistori que deixa en evidència a les institucions responsables.

Sobre el material disponible, en ocasions és necessari transportar d'un centre a altre i d'això s'encarreguen normalment els mestres itinerants. Encara que no tot el material es pot transportar, com per exemple equips de música. Altres vegades els recursos que escassegen són els personals i són els i les mestres els encarregats de suplir aquesta falta, com hem observat en el centre de La Torre on el propi mestre d'Educació Física s'encarregà de col·locar la cistella de bàsquet. A priori aquesta manca de

recursos no tindria perquè minvar la qualitat de l'ensenyança, però la motivació del professorat és normal que decaiga davant l'abandó de les administracions públiques, i finalment açò indubtablement repercuteix a l'alumnat. L'equip directiu està format per un mestre de cada centre, el que permet una bona coordinació i organització amb els centres d'origen i d'aquesta manera, no s'ignora ninguna de les necessitats de cada centre i es coneixen en profunditat les exigències i característiques de cada poble, de la seua cultura, les seves associacions, etc. pel que les respostes a les necessitats educatives seran més precises. La coordinació en el Trescaire és més necessària que en qualsevol altre centre si es vol oferir una educació de qualitat. Potser és aquest un dels punts més difícils de desenvolupar i portar a terme: la mentalitat de funcionament conjunt, de col·legi únic i que existeix unificació de criteris també en quant a las idees institucionals i educatives. La dispersió de les aules impossibilita la comunicació diària del professorat del mateix cicle, existeix una menor interacció del professorat, la qual cosa fa més difícil la discussió i el intercanvi d'idees . En aquest cas les reunions que es fan una vegada a la setmana són fonamentals a l'hora de reforçar eixa unitat. A més s'han de fer importants esforços per que la coordinació docent siga eficaç. Amb l'avanç de les noves tecnologies aquest punt és un dels que s'ha vist més afavorit. Existeix una sobrecàrrega de treball degut a l'especial singularitat dels col·legis agrupats, ja que els equips directius acaben assumint responsabilitats més enllà de les que els corresponen, sense cap mena de compensació, ni reconeixement, ni major remuneració. La permanència d'aquests centres garanteix que l'alumnat s'eduque en el seu entorn social i cultural, sense cap necessitat de desplaçar-se a diari a altres localitats, centrant-se únicament en l'educació dels alumnes i les alumnes, i no tindre que dependre de la seva adaptació a nous ambients.

El gran avantatge, en quant a l'educació de l'alumnat, es la ràtio reduïda que possibilita la personalització del procés educatiu. D'això hui en dia és un privilegi, les noves receptes contra la crisi del Ministeri d'Educació s'encaminen a augmentar la ràtio en les aules de les escoles espanyoles, deteriorant la qualitat de l'ensenyança, siguent la individualització de l'alumnat unes de les característiques més perjudicades. No sols és una de les més perjudicades, també és una de les més importants ja que ajuda a millorar la seva formació en quant a l'adquisició de coneixements però també millora altres punts bàsics del currículum com el ple desenvolupament de la personalitat humana, o l'educació drets i llibertats. Els grups reduïts creen relacions personals més intenses i la conflictivitat en aquest tipus de centres es escassa.

La diversitat de l'alumnat se'ns planteja tant com un avantatge com un desavantatge. En primer lloc el contacte de diferents edats en una mateixa aula millora la intel·ligència emocional (sobre tot dels més majors) i responsabilitat al saber que pels més menuts són un exemple a seguir. El cas de Torre d'en Domènech és el més acusat, ja que

comparteixen aula alumnes des dels 3 als 12 anys. Així mateix suposa un desavantatge ja que les lliçons deuen estar adaptades a tots els nivells, siguent molt difícil aconseguir l'atenció de tots a la vegada.

El canvi més bruscat el sofreixen al passar a la secundària. Si ja és difícil per a qualsevol alumne o alumna, per als que han estudiat a un CRA deu ser encara més complicat. Aquests alumnes es troben de sobte, amb aules massificades on l'atenció s'allunya de la individualització a la que estaven acostumats i es veuen obligats a desplaçar-se i estudiar en entorns diferents al seu, pel qual la seva adaptació serà més lenta.

Altre factor negatiu és la falta de mitjans de l'entorn rural. En centres urbans existeixen majors possibilitats de complementar el currículum amb activitats de música, dansa o competicions esportives.

Més enllà de tots els avantatges i desavantatges que podem trobar, sense cap dubte, apostem per la permanència dels Col·legis Rurals Agrupats per la important tasca social que suposa per a la vida en los pobles. Destaquem la importància del paper de l'educació en relació amb l'entorn i les societats rurals i EL PAPER DE L'ESCOLA COM SERVICI SOCIAL BÀSIC.

L'escola pot convertir-se –quan no ho és- en un lloc dinàmic, en un centre d'activitat educativa, cultural, social, de relació i de participació. No hi ha cap dubte que en molts pobles com La Torre d'en Domènech l'escola és l'únic focus institucional: d'educació, de cultura, d'interacció social: ÉS L'ÚNIC SERVEI SOCIAL. D'acord amb açò, el tancament d'una escola implica una ruptura de la vida col·lectiva: desapareix eixe únic servei social i es trenca el vincle d'unió amb la cultura exterior. La gent es decideix per buscar altres llocs on viure i els pobles moren.

Veiem el futur d'aquestes escoles i aquests pobles prou difícil, ja que no compten amb el recolzament de les institucions i moltes escoles unitàries no entren en els pressupostos de la Conselleria per als pròxims anys. No obstant això, a pesar de les contrarietats centres com el CRA El Trescaire substitueixen de sobra les possibles carències perquè compten amb un professorat implicat, amb idees i ganes d'aportar novetats a l'educació i a més també compten amb el recolzament de les institucions locals.

V. Webgrafia

<http://www.docv.gva.es>
<http://www.trescaire.es/>
<http://www.benlloch.es/>
<http://www.fbu.edu.uy/alfabeto/alfabeto-online.htm>
<http://escuelarural.net/las-escuelas-unitarias>
<http://www.trescaire.es/>
<http://www.chicoina.org/escuela-de-sahun>

<http://e-educativa.catedu.es/50011380/sitio/>
http://es.wikipedia.org/wiki/Colegio_Rural_Agrupado
<http://www.castellon-costaazahar.com>
<http://viviana-misproyectos.blogspot.com>
<http://www.latorredendomenec.es/es>
<http://www.edicioneslolapirindola.com>
<http://www.educarm.es/udicom/unid11/program11.pdf>
http://edu.jccm.es/cra/aquijano/documentos/web/pd_primaria6.html
<http://www.red-ler.org/organizacion-trabajo-aula-multigrado.pdf>
<http://www.craaltaribagorza.net/diversidad-y-metodologia-activa-en>
<http://www.maestrosdelweb.com/editorial/periodigital/>
<http://medioscomunicacionytransporte.lacoctelera.net>
<http://www.slideshare.net/DukTakKaitlin/unidad-didctica-1685822>
<http://chemainfantil.wordpress.com>
http://nogal.mentor.mec.es/~lbag0000/html/webque_11.HTM
http://nogal.mentor.mec.es/~lbag0000/html/webque_11.HTM
<http://iesadenebrija.juntaextremadura.net>
<https://sites.google.com/site/cachewebme/>
<http://omniatorredembarra.blogspot.com.es/2010/10/audacity.html>
<http://bibutre.wordpress.com>
<http://es.cyberdodo.com/documentos/la-importancia-de-los-medios-de-comunicacion/>
<http://www.oposicion-primaria.com/PDF/valen-apdo9.pdf>

Agraïments

A Josep Cristià Linares, Professor a l'UJI de l'assignatura Didàctica i Organització Escolar al curs 2011/12 pel seu exemple. A Mª José Puchol, Mestre d'Educació Infantil a Vall d'Alba per la seva ajuda. I sobretot a tota la gent del CRA Trescaire pel seu compromís i dedicació amb els xiquets i xiquetes.